

patrimonju nazzjonali u tiswa bier tqholli s-sentimenti artistiki ta' poplu, bier listahlu ghajnejh u bier lghallmu jgarrab u jhoss il-kliem. Hena li tiluissel mil-lehma u s-sebh u z-zina tal-etteratura. Bhal ma nhabirku bier inkatru l-gid materjali tal-poplu hekk ukoll imissna nagħmlu minn kollox bier ma nhallux nieqes mill-gid intellettuwa. Kif ahna ngħożžu l-patrimonju artistiku ta' paj-żna hekk imissna ngħożžu mhux anqas il-patrimonju letterarju tagħna u nhabirku bier inkabbruh, inseddquh u nkatruh.

Mela jehlieg li ma nhallux ix-xrara għall-Malti tnin u tin-ta' kemm fil-hajja soċjali kif ukoll fil-hajja intellettuwa u aktar ma nheggu bier nqajmu l-Malti aktar il quddiem għad ikollna letteratura siewja u sabiha għar it-thabrik tagħna jhajar lil hafna żgħażaġh mirgħulin bl-imhabba għal ilsien art twelidhom bier jissoktar iktbu u jkatru l-gieħ tal-letteratura tagħna.

AVE MARIA

Ta' PATRI V. V. BARBARA, O.P.

Riesaq il-lejl; wara l-gholjiet hadrana
Niżlet ix-xemx tib'ssem bl-aħħar dija;
Minn fuq l-egħlieqi nstama' jidwi l-leher
"Ave, Maria!"

Qniepen, xi hlewwa! Xhin bhal qlub li jhobbu
Ifahhru l-Omm fis-skiet ta' fil-għaxija,
Jistiednu lill-holqien itenni magħhom:
"Ave, Maria!"

Ftit xjuh f'misraħ il-knisja jaqtgħu kliemhom,
Jinxehdu għarkobbtejhom bla misthija,
Bil-herqa kollha jżžu ha'r u jlissnu:
"Ave, Maria!"

Go darha l-omm tiġbor l-ulied madwarha,
Minn fommhom lejn is-sema ferreħija
Titla' t-tislina wara jum ta' hidma:
"Ave, Maria!"

Ave, Maria! Kbar u żgħar, Omm helwa,
Jintilfu fl-għaxxa ta' dil-poeżija,
Għax inti trodd is-sliem lill-qalb li tgħanni:
"Ave, Maria!"

Rev. CHAS. L. DESSOULAVY, Ph.D.

Ta' A. CREMONA

WIEHED mill-ewwel u l-egħżeż fibieb tal-"Għaqda" huwa r-Reverendu **CHARLES L. DESSOULAVY Ph.D.**, ta' Londra, li b'għajnsa ta' qalb habbarna l-mewt tiegħu fil-harga ta' "Il-Malti" ta' Settembru li għadda.

Bil-mewt ta' Dessoulavy il-"Għaqda" tiffet wiehed mill-iktar membri habrieka tagħha, iżda l-istess membri shabu tal-"Għaqda" u oħrajn Maltin li jafuh t'lfu wkoll habib tal-qalb li l-aqwa ferh tiegħu kien meta jsta' jaqdihom sew bhala shabu tal-"Għaqda" kemm bhala Maltin. Ir-Reverendu Dessoulavy kien l-ewwel wiehed fost in-nies ta' barra minn Malta li hab ek bier jissieheb fil-"Għaqda" u jahdem għaliha. Minn mindu l-isem tal-"Għaqda", sew sew wara tliet xhur li twaqqfet, wasal f'widnejh huwa kiteb sabiex ikun jaf l-iskopijiet tagħha, u malli sar jafhom, huwa qatt ma naqas li jgħinha bil-hidma tiegħu ta' bniadem imheggeg għall-istudju tal-filologija semitika.

Ahna għandna bosta xoghlijiet tiegħu li jixhdu din ix-xorta ta' hegga u hidma tiegħu. L-ewwel artikoli tiegħu fuq in-nisel ta' kliem Malti nsibuh f'artiklu tiegħu, maqlub bil-Malti, f'"Il-Malti" tat-Tieni Sena, 1926, meta fisser il-fehma tiegħu fuq in-nisel tal-kelma *Hall* (quddiem xi smijiet ta' rhula). It-tieni artiklu tiegħu dwar il-Malti deher fit-23 ta' Marzu, 1926, u t-tielet f'April, 1926, fid-"Daily Malta Chronicle", fejn **wera l-akbar dehen u sengħa ta' kritika** meta waqqa' b'argumenti shaħ il-fehmiet ta' "Horsesense" li l-Malti għandu jinkiteb kif jinħass u mhux skond l-etimologija tal-kelma. F'dawn l-artikoli Dessoulavy fahħar u wettaq is-sistema tal-"Għaqda".

B'rihet it-thabrik ta' Dessoulavy il-"Għaqda" hadet sehem fil-Kongress ta' l-Orientalisti f'Oxford li sar għeluq Awissu, 1928, fejn huwa, bhala Delegat mahtur mill-"Għaqda", qara l-karta "The Development of Maltese as a written language and its affinities with other Semitic Tongues." F'dan il-Kongress thadde' ma' l-aqwa Orientalisti fuq il-Malti u fuq ix-xogħol tal-"Għaqda."

Wara dan l-inkariku, Dessoulavy ma hediex mill-hegga u hidma tiegħu għall-Malti, u baqa' sa mewtu wiehed mill-aqwa haddiema fil-qasam ta' l-istudju tal-Malti. Wiehed mill-artikoli sbieħ u ta' tagħlim kien dak li deher f'"Il-Malti" ta' l-1934, taht ismu fuq il-Kwiekeb u l-Kostellazzionijiet. Wara disa' snin ta' hajja ta' xogħol u risq, il-"Għaqda" kienet għamlet erbat iħbieb sewwa ta' barra minn Malta, fosthom Patri Rafel Nakhla, orientalista, u Patri Edmund Sutcliffe, Professur tal-Lhudi, żewġ Geżwiti; dan ta' l-aħħar kiteb grammatika tal-Malti bl-Ingliż. Ma' dawn inżidu lil Laurent Ropa, Malti mrobbi fi Franza, rumanz'er mill-kbar, iżda l-ebda wiehed minn dawn ma kellna x-xorti li narawh fostna bhalma rajna lil Dessoulavy li gie jżurna fil-bidu ta' Gunju, 1934, u qatta' fostna 10 ijiem li fihom kellna l-pjaċir li nkellmuh u nisimghuh fit-tliet konferenzi li għamel, wahda fl-Awla ta' l-Università, oħra fl-Uffiċċju ta'